

перебудови змісту та оптимізації методів і форм навчання, шляхом інтеграції елементів практичної діяльності у навчальні програми професійного розвитку та формування професійного розвитку як органічно-цілісної, оптимально-діючої та динамічної системи.

Ускладнення завдань професійного розвитку фахівців-міжнародників пов'язано з динамічним розвитком сучасного ринку праці, який миттєво реагує на політичні і соціально-економічні зміни у світі і вносить істотні зміни в структуру попиту на фахівців цієї галузі. Зростає конкуренція і постійно підвищується рівень професійних вимог до фахівців-міжнародників з боку працедавців, найвище цінуються їх практичні навички. Тому забезпечення високої конкурентоспроможності і затребуваності міжнародників на сучасному ринку праці пов'язане не лише з високою якістю їх фундаментальної загальнопрофесійної підготовки та професійним розвитком, а й кваліфікаційно-професійними компетенціями.

Професійний розвиток фахівців міжнародних відносин є складовою неперервної професійної освіти, зумовленої конкретними соціально-економічними чинниками розвитку суспільства, що враховує сучасні тенденції, вітчизняний і зарубіжний досвід підготовки міжнародників, відображає специфіку підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, передбачає створення дієвих стимулів професійного та особистісного розвитку фахівця-міжнародника на основі моніторингу якості реалізації освітньо-професійної програми.

Не має сумніву у тому, що теоретичними основами побудови концепції професійної підготовки та розвитку фахівців міжнародних відносин є сучасні освітні парадигми (антропологічна, гуманістична, гуманітарна, культурологічна), концепції (неперервна професійна освіта, особистісно орієнтована освіта) та підходи (аксіологічний, акмеологічний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, системний). Водночас, професійна підготовка фахівців міжнародних відносин розглядається нами як науково обґрунтована система суб'єкт-суб'єктної взаємодії, в основу якої покладено принцип особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів до підготовки майбутніх фахівців.

Шпарик Оксана

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ У КИТАЇ

Ключові слова: вчитель, професійний розвиток, Китай

Вчитель в Китаї традиційно вважається дуже поважною професією. Відповідно до цієї традиції, сучасний китайський уряд приділяє серйозну увагу підвищенню соціального статусу вчителя. У 1985 році уряд оголосив 10 вересня щорічним святом – Днем учителя. В КНР це стало першим професійним святом.

У 1986 році «Законом про обов'язкову освіту» було проголошено, що кожний громадянин у суспільстві повинен поважати вчителів. «Закон про вчителя» («中华人民共和国教师法») було видано у жовтні 1993 року. Він кодифікував захист прав вчителів, а також чітко окреслив їхні обов'язки [6].

Хоча зарплата вчителів дорівнює середній по країні, їхня робота стабільна, крім того, вони мають право на чисельні переваги, що робить цю професію популярною, особливо у великих містах. За даними національної статистики (Національне бюро статистики Китаю, 2016 р.), на даний час в Китаї працює близько 15 млн. штатних викладачів. Серед них 5,68 млн. вчителів початкової школи, а також 3,47 млн. викладачів молодшої середньої школи та 1,69 млн. старшої середньої школи, що складає близько 73 відсотків загальної кількості [4].

Грунтуючись на успішні досягнення у царині освіти та реальних проблемах, стратегію розвитку освіти КНР переорієнтовано з вирішення питання масштабного розвитку освіти на підвищення якості та розширення доступу до якісної освіти. Це стосується й професійного розвитку вчителів. Професійне зростання вчителів як важливий фактор підвищення якості освіти, зокрема масштабне підвищення їхньої кваліфікації, рівний доступ до професійної підготовки і перепідготовки вчителів незалежно від місця роботи викликає все більше уваги на стратегічному рівні.

Аналіз спеціальної літератури показав, що проблемі професійної освіти в Китаї присвячений ряд досліджень. Теоретичні основи професійної освіти в Китаї відображені в дослідженнях Лю Гуйлін, Лю Чуньлін, Юй Цзугуан та ін. Історія становлення професійної освіти Китаю відображена в працях Ван Бінцзао, Вень Юсінь, Ян Цзіньмей та ін. Особливості модернізації професійної освіти в Китаї розкривають Цзянь Сяоянь, Тань Сунхуа, Ма Шуцао, Цзянь Даюань, Чен Сівей, Хуа Яо, Ян Цзіту та ін.

На думку китайських дослідників, професійний розвиток вчителів – це зростання професійної культури, безперервне навчання і дослідження, безперервний процес розвитку професійної етики (в Китаї зазвичай вживається професійна мораль), збагачення знаннями з предмету, що викладається, і підвищення кваліфікації з організації освітньої та виховної діяльності [2].

Уряд Китаю запровадив низку заходів щодо поліпшення якості підготовки вчителів початкової та середньої школи. Відповідно до нової політики кожен викладач початкової і середньої загальноосвітньої школи кожні п'ять років повинен проходити курси підвищення кваліфікації не менше 360 годин. Навчальний курс розробляється відповідно до професійних обов'язків викладачів та спрямовано на вдосконалення їх професійної етики та навичок. Зокрема, навчальний курс з етики та особистісного зростання може допомогти розвинути соціальні цінності та навчальні навички учителя. Більш того, такі навчальні курси дозволяють їм легше розуміти та взаємодіяти зі своїми учнями, зокрема допомагати у навчанні учням, що відстають, заохочують вчителів заглиблюватися у свої предмети, а також розробляти нові методи навчання, які більш ефективно передають інформацію учням.

У 2010 році китайський уряд розпочав реалізацію «Національна програма з підготовки вчителів середньої школи» (中小学教师国家级培训计划) [7]. З 2010 по 2013 рік центральний уряд виділив 4,3 млрд. юанів (660 млн. доларів США) на фінансування навчальних заходів з підвищення кваліфікації вчителів по всій країні. Програму було спрямовано на поліпшення загальної якості роботи вчителів, особливо тих, які працюють у сільських загальноосвітніх школах. Вона стала ключовою у досягненні мети з підвищення професійної кваліфікації вчителів, проте й освітні місцеві органи також випустили низку політичних документів на провінційному рівні, що описують цілі підготовки шкільних вчителів. Багато шкіл також організують та забезпечують можливості професійного розвитку для своїх вчителів [3].

Окрім підготовки вчителів, уряд також проводить навчальні програми для адміністраторів освіти, зокрема директорів шкіл. Керівники-початківці до того, як розпочинати виконання своїх обов'язків повинні пройти понад 300 навчальних годин, які зосереджуються на навичках, необхідних для їхніх посад. Керівники зобов'язані кожні п'ять років прослухати щонайменше 360 навчальних годин. Ця програма розроблена, щоб допомогти директорам шкіл здобувати нові знання, вдосконалювати управлінські навички та обмінюватися досвідом з іншими керівниками шкіл.

Існують й своєрідні методи для підвищення кваліфікації шкільних вчителів, такі як створення навчально-дослідницьких груп для спостереження та оцінювання уроків. Відповідно до програми кожен вчитель є членом певної навчальної групи, тобто всі вчителі, які викладають однаковий предмет, утворюють навчальну групу. У такій групі на початку семестру розробляється детальний, практичний план з конкретного навчального предмету. Кожен учитель з групи виконує аналогічний план. Під час групових сесій вчителі аналізують підручники, визначають ключові моменти та обговорюють найкращі підходи до навчання. Навчальна група виконує функцію консолідації навчального досвіду та підвищення якості навчання. Успішний досвід навчальних груп часто публікуються в освітніх журналах КНР. На чолі навчально-дослідницької групи лідерами зазвичай стають досвідчені вчителі, тож інші викладачі, особливо вчителі-початківці, можуть навчатися у них і вдосконалювати свої навички викладання. Тоді як для досвідчених вчителів це хороший спосіб контролювати діяльність вчителів-початківців та надавати їм своєчасні ефективні пропозиції. Такий метод вимагає від кожного вчителя ретельного спостереження за плануванням та викладанням навчальних дисциплін своїх колег і своєчасного надання зворотного зв'язку для вирішення нагальних питань [5].

В системі підвищення кваліфікації вчителів в Китаї активно використовуються інноваційні методи і форми навчання: лекція-дискусія, лекція-диспут, відео-лекція; семінари, рефлексія, «кейс-метод», робота творчих груп, проведення наукових досліджень, тематичні проекти, створення інтернет-портфоліо, конкурси мультимедійних презентацій, рефлексивний аналіз, коучинг тощо. В епоху активного розвитку ІКТ, реальною альтернативою традиційної системи підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів в Китаї стає

економічно вигідна форма навчання – дистанційне навчання. Але головна особливість такої форми навчання – можливість охопити 80% шкільних вчителів з сільської місцевості [1].

Отже, на даному етапі державна політика направлена на такі аспекти професійного розвитку вчителів, як: формування професійно-етичної компетентності; інформаційно-комунікативна компетентність педагогів; професійний розвиток сільських вчителів як основна умова рівного високоякісного розвитку освіти КНР, впровадження інноваційних методів професійного розвитку сучасного викладача (ІКТ, навчально-дослідницькі групи тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Кекеева З. (2012). Учитель в образовательной системе Канады и Китая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/uchitel-v-obrazovatelnoy-sisteme-kanady-i-kitaya-1>.
2. Цзян Сяоянь (2016). Высококвалифицированные учителя как ключевой фактор качества образования. Практика в Китайской народной республике [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hse.ru/data/2016/03/17/1127403847/Цзян%20Сяоянь.docx>.
3. Hongyang Liu, Liu Chengfang et al. (2016). Describing the Landscape of Teacher Training in China [Electronic resource]. – Mode of access: https://reap.fsi.stanford.edu/sites/default/files/290_-_describing_the_landscape_of_teacher_training_in_china.pdf.
4. National Bureau of Statistics of China (2016). China Statistical Yearbook 2016 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2016/indexeh.htm>.
5. OECD (2016). Education in China: a snapshot. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.oecd.org/china/Education-in-China-a-snapshot.pdf>.
6. 教育部 [MOE] (1993)中华人民共和国教师法[Закон про вчителя] http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/05/content_4603.htm.
7. 教育部[MOE] (2011). 中小学教师国家级培训计划取得显著成效 [Програми з розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл домоглися значних результатів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moe.edu.cn/jyb_xwfb/xw_zt/moe_357/s3582/s3922/s4568/201105/t20110530_120285.html.